

Najlepsze praktyki komponentu regionalnego

Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie wielkopolskim 2013

CZŁOWIEK

NAJLEPSZA INWESTYCJA

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W POZNANIU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Najlepsze praktyki komponentu regionalnego

Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie wielkopolskim 2013

CZŁOWIEK NAJLEPSZA INWESTYCJA

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

Wojewódzki Urząd Pracy, Poznań 2013

Szanowni Państwo,

niniejsza publikacja prezentuje wybrane projekty realizowane na terenie województwa wielkopolskiego w ramach komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wszystkie one stanowią przykłady wykorzystania wsparcia unijnego na rzecz rozwoju mieszkańców Wielkopolski. Każdy projekt, oprócz charakterystyki podstawowych założeń, zawiera liczne opinie uczestników, dzięki którym mamy możliwość poznania historii osób korzystających z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Mamy nadzieję, że zaprezentowane w publikacji projekty staną się wartościową inspiracją dla przyszłych projektodawców, którym na sercu leży rozwój naszego regionu.

Życzymy przyjemnej lektury!

Wydawca

Samorząd Województwa Wielkopolskiego
Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu
ul. Kościelna 37, 60-537 Poznań
tel. 61 846 38 78, faks 61 846 37 20
www.efs.wup.poznan.pl

Realizacja

Publikator Sp. z o.o.
ul. Cieszyńska 3A, 15-425 Białystok
tel. 85 653 90 00, faks 85 719 46 69
e-mail: poczta@publikator.com.pl
www.publikator.com.pl

Redakcja

Mariusz Golak

Projekt graficzny i skład

Publikator Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie 3

PRIORYTET VI PO KL – RYNEK PRACY OTWARTY DLA WSZYSTKICH

Klucz do własnej firmy 6

PRIORYTET VII PO KL – PROMOCJA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Poznać siebie na nowo 9

Obrzycko wyciąga rękę do bezrobotnych kobiet 11

Aktywność szansą 13

Wzmocnić aktywność zawodową 16

Wspólnie można pokonywać przeszkody 18

PRIORYTET VIII PO KL – REGIONALNE KADRY GOSPODARKI

Wyższe kwalifikacje szansą na rynku pracy	20
Silnych uczynić silniejszymi	22
Kuźnia biznesowych talentów	24
Wsparcie dla małych i średnich	26
Bezrobocie? To już nie problem!	29
Klucz do własnej firmy	32

PRIORYTET IX PO KL – ROZWÓJ WYKSZTAŁCENIA I KOMPETENCJI W REGIONACH

Z myślą o przyszłości najmłodszych	35
Wykorzystać szansę	37
Stare motocykle dostają nowe życie	40

PROJEKT Z KOMPONENTEM PONADNARODOWYM

Aktywizacja kobiet 45+	42
------------------------------	----

Klucz do własnej firmy

Dzięki wsparciu pozyskanemu z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację projektu *Krok do sukcesu* w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL nastąpiła poprawa sytuacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych z powiatu kępińskiego. Projekt stanowi odpowiedź na potrzeby i oczekiwania lokalnego rynku pracy.

- ❶ **Projektodawca:** Powiat Kępiński/Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie
- ❷ **Okres realizacji:** 01.01.2013 r. – 31.12.2013 r.
- ❸ **Całkowita wartość projektu:** 1 450 346,90 zł

Dzięki stażom osoby bezrobotne miały szansę uzyskania niezwykle cennego doświadczenia zawodowego. Ta forma pomocy stała się dla uczestników projektu drogą do podjęcia pierwszej, niejednokrotnie stałej pracy. Działania w projekcie umożliwiły przeszkolenie bezrobotnych pod kątem ich deficytu zawodowego oraz w odpowiedzi na wymagania pracodawców. Jednorazowe środki na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej pozwoliły na pokrycie kosztów przedsięwzięć planowanych przez osoby bezrobotne, które miały pomysł na własny biznes. Każdy z uczestników korzystał jednocześnie z usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, warsztatów komunikacji interpersonalnej i uczył się poruszania po rynku pracy. ■

Fot. PUP w Kępnie

JOANNA MICHALSKA
❶ KOORDYNATORKA PROJEKTU

Projekt stanowi odpowiedź na jeden z najistotniejszych problemów naszego powiatu, jakim jest położenie osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym także zamieszkujących obszary wiejskie, mało uprzemysłowione, gdzie szanse na podjęcie zatrudnienia są niewielkie. Przedsięwzięcie, poprzez wykorzystanie sprawdzonych przez PUP w Kępnie najbardziej skutecznych instrumentów aktywizacji, wpłynęło na poprawę sytuacji zarówno zawodowej, jak i materialnej bezrobotnych. Dzięki temu wiele osób po zakończeniu projektu znalazło pracę, a część otworzyła własną działalność gospodarczą. Zainteresowanie projektem wśród potencjalnych uczestników było bardzo duże.

IWONA RATAJ ◆ DYREKTOR PUP W KĘPNIE

Realizacja projektu przyczyniła się do zmniejszenia niekorzystnych wskaźników dotyczących osób bezrobotnych, które charakteryzują się niską motywacją do wejścia na rynek pracy. Środki udzielone na działalność gospodarczą wpłynęły na wzrost przedsiębiorczości w naszym powiecie.

Fot. Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie

Fot. Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie

JOANNA ZIENKIEWICZ ◆ UCZESTNICZKA PROJEKTU

Przystąpienie do projektu wpłynęło na podjęcie decyzji o otwarciu własnego gabinetu kosmetycznego. Wsparcie uzyskane z funduszy unijnych pozwoliło mi zakupić nowoczesne urządzenia oraz wyposażyc gabinet. Wykorzystując najnowsze technologie, wykonuję liczne zabiegi. Moja dotychczasowa sytuacja zawodowa zmieniła się diametralnie, a źródłem satysfakcji jest zadowolenie klientów, których grono stale się poszerza.

Fot. Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie

MAGDALENA HADRYŚ UCZESTNICZKA PROJEKTU

Dzięki projektowi realizowanemu przez PUP w Kępnie udało mi się założyć własną firmę, a środki z EFS umożliwiły mi zakup profesjonalnego sprzętu do pracowni psychologicznych badań kierowców. Usługi świadczę według aktualnych standardów, z wykorzystaniem specjalistycznych testów, co pozwala na przeprowadzenie rzetelnej diagnozy psychologicznej. Do tej pory mieszkańcy powiatu kępińskiego mieli ograniczony dostęp do tego typu usług. Wykorzystując tę niszę, stałam się osobą niezależną finansowo, co spowodowało pozytywne zmiany w moim życiu.

Fot. PUP w Kępnie

ŻANETA LEŚNIAREK

UCZESTNICZKA PROJEKTU

Udział w projekcie był ważnym momentem w moim życiu zawodowym. Teraz wiem, że kompetencje, jakie zdobyłam w ramach stażu, są bardzo cenne i stanowią niewątpliwie kapitał na rynku pracy. Stałam się osobą aktywną zawodowo i do chwili obecnej pracuję zgodnie z moimi predyspozycjami i zainteresowaniami. Praca w banku sprawia mi wiele przyjemności i satysfakcji, a wynagrodzenie, jakie otrzymuję z tego tytułu, pozwala mi aktywnie uczestniczyć również w życiu społecznym.

Poznać siebie na nowo

Razem damy radę to projekt zrealizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Luboniu. Jego głównym celem było wspieranie osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- **Projektodawca:** Gmina Luboń/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Luboniu
- **Okres realizacji:** 01.01.2012 r. – 31.12.2012 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 314 136,42 zł

Aktywnej integracji społeczno-zawodowej uczestników służyć miało rozpoznawanie własnych predyspozycji zawodowych i psychologicznych oraz doskonalenie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy. Z każdym uczestnikiem projektu zawarty został kontrakt socjalny określający sposób uczestnictwa w projekcie oraz indywidualny plan aktywizacji zawodowej. Zamierzenia projektu realizowane były poprzez organizację m.in.: indywidualnego i warsztatowego doradztwa zawodowego, zajęć z trenerem pracy, psychologiem, mediatorem, warsztatów aktywizacji zawodowej, warsztatów rozwoju osobistego, praktycznych zajęć z gospodarowania budżetem domowym oraz licznych kursów zawodowych. W stosunku do

Fot. Piotr Stańczyk

ANGELIKA MILER

● UCZESTNICZKA PROJEKTU

Dzięki projektowi Razem damy radę ukończyłam kursy masażu i kosmetyczny. Wzbogaciło to moje dotychczasowe doświadczenie fryzjerskie. Miałam dłuższą przerwę zawodową związaną z opieką nad córką, którą wychowuję samotnie. Zajęcia warsztatowe, z których korzystałam podczas projektu, zarówno indywidualne, jak i grupowe, pozwoliły odbudować utraconą pewność siebie oraz przezwyciężyć strach przed powrotem na rynek pracy. Od marca 2013 roku pracuję na stażu w jednym z salonów kosmetyczno-fryzjerskich w Poznaniu, nasza współpraca zapowiada się pomyślnie.

uczestników podejmowano działania mające na celu podniesienie już posiadanych kwalifikacji zawodowych lub zdobycie nowych, co w dalszej perspektywie miało przyczynić się do znalezienia lub zmiany pracy. ■

Fot. Piotr Stańczyk

KAROLINA BURZYŃSKA ■ UCZESTNICZKA PROJEKTU

Ukończyłam kurs obsługi sekretariatu oraz kurs komputerowy. Ponadto nabyłam umiejętności przydatne w poszukiwaniu zatrudnienia, wiedzę o rynku pracy, informacje i pomoc w tworzeniu dokumentów aplikacyjnych oraz w zakresie przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej. Miałam możliwość wzmocnić więzi rodzinne poprzez uczestnictwo w wyjściu do Teatru Muzycznego wraz z dziećmi oraz wspólny wyjazd do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Udział w projekcie pozwolił mi odkryć własne możliwości i uwierzyć w siebie! Cieszę się, że udało mi się przezwyciężyć bezrobocie i zmienić swoją dotychczasową sytuację – podjęłam pracę jako kasjer-sprzedawca i pracuję od 9 miesięcy.

Fot. Piotr Stańczyk

KATARZYNA ANDRZEJCZAK

■ KOORDYNATORKA PROJEKTU

Motywacją do napisania projektu Razem damy radę była chęć udzielenia osobom bezrobotnym kompleksowego wsparcia umożliwiającego wejście bądź powrót na rynek pracy. Z wieloletnich obserwacji wynika bowiem, iż najczęściej przyczyną bezrobocia jest brak pożądaných przez pracodawców kwalifikacji oraz brak odpowiednio silnej motywacji do zmiany sytuacji zawodowej. Z tego względu w projekcie zaplanowaliśmy działania zmierzające do uzyskania przez każdego uczestnika kwalifikacji niezbędnych do wykonywania określonego zawodu. Wszystkie zaplanowane działania zostały zrealizowane zgodnie z planem i naszymi oczekiwaniami. Uczestnicy pozytywnie ocenili swój udział w projekcie i płynące z niego korzyści. Projekt cieszył się dużym zainteresowaniem – w 2012 roku ukończyło go 40 osób, a na 2013 rok przewidzieliśmy udział kolejnych 45 osób.

Obrzycko wyciąga rękę do bezrobotnych kobiet

Projekt *Obrzycko na rzecz aktywizacji* ukierunkowany jest głównie na łagodzenie społecznych skutków bezrobocia i łączącego się z nim braku aktywności zawodowej kobiet. Wzięło w nim udział 12 kobiet z terenu Gminy Obrzycko.

- **Projektodawca:** Gmina Obrzycko/Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrzycku
- **Okres realizacji:** 01.01.2012 r. – 31.12.2012 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 114 589,81 zł

W ramach projektu wszystkie uczestniczki otrzymały pomoc w formie instrumentów aktywnej integracji, m.in. było to doradztwo zawodowe – indywidualne i grupowe, warsztaty autoprezentacji i ABC wizerunku, a także kurs gastronomiczny i kurs językowy. Nowe kwalifikacje i zdobyta wiedza praktyczna nie tylko stworzyły uczestniczkom projektu możliwości powrotu na rynek pracy, ale też pozwoliły skuteczniej radzić sobie z negatywnymi emocjami. ■

Fot. OPS w Obrzycku

ALEKSANDRA LIBERA ● KOORDYNATORKA PROJEKTU

Osoby korzystające z pomocy społecznej to głównie kobiety bezrobotne, nieaktywne zawodowo, często niepełnosprawne. MOPS w Obrzycku chciał wyjść naprzeciw tym kobietom, dając im możliwość wzięcia udziału w zajęciach przygotowujących do aktywnego funkcjonowania na rynku pracy. Uczestniczki projektu Obrzycko na rzecz aktywizacji brały udział w treningach umiejętności psychospołecznych, doradztwie zawodowym, w warsztatach z autoprezentacji oraz wielu kursach. Najistotniejszą przyczyną przygotowania ww. projektu była próba zmiany postaw życiowych naszych uczestniczek, wzmocnienie poczucia ich wartości. Mamy nadzieję, że udział w projekcie wzbudził w nich chęć wprowadzania zmian w życiu osobistym, rodzinnym, a także zmienił ich stosunek do samych siebie.

Fot. Ośrodek Pomocy Społecznej w Obrzycku

JADWIGA KRAUZE UCZESTNICZKA KOLEJNEJ EDYCJI PROJEKTU Z ROKU 2013

Do udziału w projekcie zachęcił mnie pracownik socjalny. Początkowo nie chciałam, bałam się. Przez 20 lat byłam w domu, otrzymywałam rentę inwalidzką. Kiedy straciłam rentę i zostałam bez środków do życia, załamalam się. Podczas uczestnictwa w projekcie spotkałam ludzi będących w podobnej sytuacji jak ja. Pani psycholog pomogła mi inaczej spojrzeć na problemy, poznałam osoby, z którymi mogę porozmawiać na różne tematy. Jestem pewniejsza siebie. Zawarłam nowe znajomości. Do problemów staram się podchodzić spokojniej. Warsztaty stały się dla mnie odskocznią od codzienności. Mogłabym tutaj przebywać codziennie. Poza tym uczę się nowych rzeczy, o których nie miałam wcześniej pojęcia. Dowiedziałam się np. że kompozycję kwiatową można zrobić właściwie z tego, co się ma pod ręką. Lubię kwiaty i takie zajęcia dają mi dużo satysfakcji. Mam nadzieję, że udział w projekcie wkrótce pozwoli mi znaleźć pracę.

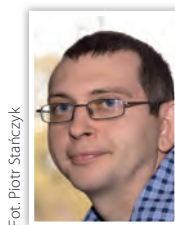

Aktywność szansą

Aktywni razem. Program aktywizacji zawodowej i społecznej w Powiecie Gostyńskim – taką nazwę nosi projekt przygotowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gostyniu. Służył on zwiększeniu kompetencji zawodowych i społecznych jego uczestników.

- **Projektodawca:** Powiat Gostyński/
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Gostyniu
- **Okres realizacji:** 01.01.2012 r. – 31.12.2012 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 940 000,00 zł

Do udziału w projekcie zaproszono 79 osób, w tym 25 osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, 10 osób usamodzielnianych oraz 32 osoby z rodzin zastępczych. Wśród podjętych działań znalazły się m.in. warsztaty kształtowania kompetencji osobistych, umiejętności społecznych, aktywnej integracji, psychoterapii antystresowej i przeciwłękowej z wykorzystaniem terapii dźwiękiem, turnusy rehabilitacyjne, wycieczki edukacyjno-integracyjne, usługi rehabilitacji prozdrowotnej, treningi: integracji emocjonalnej, komunikacji partnerskiej, pracy w grupie oraz kompetencji rodzicielskich, samodzielności, poradnictwo (prawne, psychologiczne, zawodowe), a także liczne kursy. ■

Fot. Piotr Stańczyk

PIOTR LISIECKI ● UCZESTNIK PROJEKTU

Uwierzyłem w siebie. Poznałem nowych znajomych, z którymi utrzymuję kontakt przez portal społecznościowy. Uregulowałem też sprawy rentowe i zacząłem szukać pracy. Mam już ciekawe propozycje. Skorzystałem też z zabiegów, które pomogły mi pozbyć się problemów z kręgosłupem.

KLAUDIA CHUDA ● UCZESTNICZKA PROJEKTU

Dzięki udziałowi w projekcie Aktywni razem miałam możliwość podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych oraz nabrałam pewności siebie. Zdobyte kwalifikacje, a zwłaszcza ukończenie kursu prawa jazdy, ułatwiły mi znalezienie pracy, dzięki której poczułam, że jestem ważna. Ponadto poznałam nowych ludzi, którzy tak jak ja zmagają się z trudnościami związanymi z usamodzielnianiem się. Teraz wspieramy się wzajemnie.

MARIA ŚWIDURSKA UCZESTNICZKA PROJEKTU

Dzięki udziałowi w projekcie nawiązaliśmy nowe kontakty, poszerzyliśmy naszą wiedzę na temat postępowania z dziećmi z problemami rozwojowymi, także w zakresie akceptacji w środowisku i w rodzinie. Spotkania ze specjalistami, dzielenie się doświadczeniami i wysłuchanie problemów innych rodziców pozwoliły nam spojrzeć z innej perspektywy na codzienne życie w rodzinach zastępczych. Udział w projekcie nie spowodował żadnych zmian w życiu zawodowym, ale poszerzył krąg naszych znajomych, z którymi nadal utrzymujemy ścisłe kontakty, dzielimy się wiadomościami i spostrzeżeniami dotyczącymi naszych dzieci.

KATARZYNA KĘDZIA

UCZESTNICZKA PROJEKTU

Dzięki projektowi zwiedziłam miejsca, o których do tej pory tylko słyszałam. Nabrałam też pewności siebie w kontaktach z innymi ludźmi. Teraz samodzielnie szukam pracy, dobrze sobie radzę w trudnych sytuacjach.

Fot. Piotr Stańczyk

Fot. Piotr Stańczyk

MIROŚLAW SOBKOWIAK KOORDYNATOR PROJEKTU

Inspiracją projektu była lokalna diagnoza potrzeb, wskazująca na potrzebę udzielenia wszechstronnego wsparcia usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych, osobom niepełnosprawnym oraz rodzinom zastępczym, które wykonując ważną misję, same wymagają ciągłego wzmacniania. Najważniejsze w działaniach było skuteczne wsparcie, co udało się dzięki pozyskanym środkom. O skuteczności projektu świadczy duże zainteresowanie – liczba chętnych przekroczyła możliwości naszego PCPR.

Wzmocnić aktywność zawodową

Projekt *Aktywność naszą szansą* skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu ostrzeszowskiego od 15. do 64. roku życia, wychowanków rodzin zastępczych oraz osób bezrobotnych.

- **Projektodawca:** Powiat Ostrzeszowski/
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Ostrzeszowie
- **Okres realizacji:** 01.01.2012 r. – 31.12.2012 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 738 611,49 zł

Te trzy ww. grupy, zdaniem autorów projektu, są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne. Projekt ma pomóc w aktywizacji zawodowej, zdobyciu kwalifikacji cenionych na rynku pracy, jak również kształtować otwartość i samodzielność.

Fot. Piotr Starczyk

WIESŁAW DERENDAL ● UCZESTNIK PROJEKTU

Długotrwała choroba spowodowała, że straciłem pracę. Po uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności, w rozmowie ze znajomymi oraz w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie dowiedziałem się o realizowanym projekcie Aktywność naszą szansą, skierowanym do osób niepełnosprawnych. Przystąpiłem do tego projektu, mając nadzieję, że otrzymam pomoc w pokonywaniu moich problemów. Dotychczas czułem się wyalienowany, bez perspektyw na dalsze normalne życie. Codzienne wsparcie ze strony żony i całej rodziny oraz pobyt wśród osób zmagających się z podobnymi problemami jak ja, a także uzyskana pomoc rehabilitacyjna, doradcza i szkoleniowa ze strony PCPR-u Ostrzeszów, sprawiły, że uwierzyłem w siebie i podjąłem szereg działań, które zdecydowanie wpłynęły na odmianę prawie trzyletniego frustrującego okresu w moim życiu.

Fot. Piotr Stańczyk

W ramach projektu osoby niepełnosprawne wzięły udział m.in. w turnusach rehabilitacyjnych, skorzystały z poradnictwa psychologicznego oraz zabiegów rehabilitacyjnych. Razem z zakwalifikowanymi do projektu osobami z rodzin zastępczych i bezrobotnymi, osoby niepełnosprawne uczestniczyły również w warsztatach kształtowania umiejętności społecznych. Poza tym dla osób bezrobotnych zorganizowano spotkania z doradcami zawodowymi, trening aktywnego poszukiwania pracy oraz spotkanie o charakterze doradczoko-konsultacyjnym. ■

PAULINA BARCICKA

KOORDYNATORKA PROJEKTU

Problem wykluczenia społecznego dotyczy m.in. osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, wychowanków rodzin zastępczych, którzy postrzegani są przez pracodawców i społeczeństwo jako pracownicy gorzej wykształceni, mniej dyspozycyjni oraz mobilni zawodowo. Podstawowym założeniem naszego projektu jest rozwijanie aktywnej integracji społecznej oraz podniesienie kwalifikacji zawodowych. Przeglądając ankiety ewaluacyjne, widząc zawierane przyjaźnie oraz licząc wydawane zaświadczenia o ukończeniu kursu doszkalcającego lub też informacje o zatrudnieniu uczestników i uczestniczek projektu, sądzimy, że co roku cel ten udaje się nam osiągnąć. Z roku na rok spotykamy się z coraz większą grupą osób chętnych do skorzystania z projektu. Zainteresowanie nim dotyczy zarówno osób niepełnosprawnych, jak również innych klientów PCPR.

Wspólnie można pokonywać przeszkody

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim już po raz trzeci realizuje projekt *RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ*. Oferta skierowana jest do mieszkańców powiatu grodziskiego w wieku aktywności zawodowej, w tym do osób niepełnosprawnych, osób przebywających w rodzinach zastępczych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

- **Projektodawca:** Powiat Grodziski/
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Grodzisku Wielkopolskim
- **Okres realizacji:** 01.01.2012 r. – 31.12.2012 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 613 485,54 zł

Dla uczestników przewidziano możliwość skorzystania z różnorodnych form aktywnej integracji. Są to m.in. aktywizacja edukacyjna służąca podnoszeniu kompetencji zawodowych lub zdobywaniu nowych (kursy operatora wózków widłowych i spawacza, nauka języków obcych), aktywizacja zawodowa (w postaci warsztatów prowadzonych przez trenera pracy i doradcę zawodowego) oraz aktywizacja społeczna realizowana poprzez uczestnictwo w treningach

LILIANA KURKIEWICZ

● UCZESTNICZKA PROJEKTU

Uczestnictwo w projekcie dało mi możliwość ukończenia kursu prawa jazdy i kursu komputerowego. Dzięki temu mogłam wzbogacić swoje CV o nowe, cenne umiejętności. Dużo mi dały zorganizowane w ramach projektu rozmowy z psychologiem oraz doradcą zawodowym. Sądzę, że pomogło mi to w zdobyciu pracy.

kompetencji i umiejętności społecznych. Osoby niepełnosprawne, w ramach aktywizacji zdrowotnej, miały możliwość wzięcia udziału także w zajęciach rehabilitacyjnych lub psychoruchowych, prowadzonych z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb oraz w turnusach rehabilitacyjnych. ■

PIOTR BARTKOWIAK

KOORDYNATOR PROJEKTU

Lista prowadzonych działań jest bardzo długa. Każdy z uczestników miał możliwość skorzystania z porad radcy prawnego, psychologa oraz doradcy zawodowego. Dla uczestników będących w rodzinach zastępczych przewidziano udział w kilkudniowym wyjeździe warsztatowo-integracyjnym, podczas którego m.in. mogli nabyć wiedzę niezbędną do pełnego usamodzielniania. Dla osób niepełnosprawnych przewidziano masaże rehabilitacyjne i zabiegi fizjoterapeutyczne, a dla części z tych osób również turnusy rehabilitacyjne. Odbyły się również kursy językowe, komputerowe, kursy prawa jazdy kat. B i C, operatora wózka widłowego czy też spawacza. Osoby, które brały udział w projekcie, nie tylko nabyły dodatkowe umiejętności, potwierdzone odpowiednim zaświadczeniem czy też certyfikatem, ale również miały możliwość skorzystania z instrumentów, co do realizacji których mogły mieć pewne obawy. W tym przypadku na pewno ważnym elementem było skorzystanie z doradztwa psychologicznego czy też możliwość wzięcia udziału w treningu kompetencji społecznych bądź zawodowych.

Fot. Piotr Stańczyk

GENOWEFA BERNARD UCZESTNICZKA PROJEKTU

Od kilku lat korzystam z pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grodzisku Wielkopolskim. Od pracujących tam pań dowiedziałam się o projekcie. Jestem osobą niepełnosprawną, a udział w projekcie pomógł mi w wielu codziennych sprawach. Otrzymałam dofinansowanie do zabiegów rehabilitacyjnych i wyjazdu rehabilitacyjnego z opiekunem. Mogłam też uzyskać porady doradcy zajmującego się sprawami osób niepełnosprawnych oraz prawnika. Ważną rzeczą były dla mnie również imprezy integracyjne czy też wyjście do kina, podczas których mogliśmy bliżej poznać innych uczestników projektu.

Wyższe kwalifikacje szansą na rynku pracy

Przeprowadzona diagnoza sytuacji w przedsiębiorstwie Inter Groclin Auto S.A. wskazała na potrzebę wzmocnienia rozwoju pracowników w obszarze zarządzania i organizacji pracy, jak również rozwinięcia kompetencji kluczowych w zakresie posługiwania się podstawowymi narzędziami informatycznymi (ICT).

- **Projektodawca:** Inter Groclin Auto S.A.
- **Okres realizacji:** 31.03.2012 r. – 30.06.2013 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 645 500,00 zł

W projekcie realizowanym pod nazwą *Akademia wiedzy Inter Groclin Auto S.A.* wzięło udział 96 osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę na terenach powiatów grodzkiego i wolsztyńskiego. Przeprowadzone szkolenia dotyczyły organizacji pracy (w tym taktyk i technik negocjacyjnych, podstawowych zagadnień z dziedziny rachunkowości i finansów, audytu wewnętrznego pod kątem wymagań VDA 6.3, nauki języka angielskiego i niemieckiego), obsługi programu MS Excel na poziomach: podstawowym, średniozaawansowanym i zaawansowanym oraz zarządzania

Fot. Piotr Stańczyk

IZABELA ROGOZIŃSKA

● **KOORDYNATORKA PROJEKTU**

Celem projektu było wzmocnienie potencjału, wzrost konkurencyjności oraz możliwości ekonomicznych firmy poprzez konsekwentne podnoszenie kwalifikacji personelu. Trzeba przyznać, że organizowane przez nas szkolenia spotkały się z dużym zainteresowaniem. Pozytywne opinie zamieszczone w ankietach potwierdziły, że projekt spełnił oczekiwania uczestników. Wysoki poziom merytorycznego wsparcia przełożył się na podniesienie poziomu kwalifikacji pracowników w zakresie zarządzania, organizacji pracy i kompetencji ICT, co natomiast spowodowało zwiększenie efektywności pracy, podniesienie ich samooceny, zbudowanie pewności co do ich pozycji w przedsiębiorstwie oraz zaspokojenie aspiracji zawodowych.

dla kadry menadżerskiej, w ramach których m.in. poruszone zostały następujące zagadnienia: *Kreatywność a efektywność – innowacyjność w pracy indywidualnej i zespołowej, Zarządzanie sobą w czasie czy Motywowanie pracowników.* ■

Fot. Piotr Stańczyk

Fot. Inter Groclin Auto S.A.

RAFAŁ PIETRZYK UCZESTNIK PROJEKTU

Udział w projekcie był dla mnie nowym doświadczeniem i jednocześnie możliwością podniesienia oraz uzupełnienia swoich kwalifikacji zawodowych, niezwykle ważnych w branży motoryzacyjnej. Zdobyte umiejętności praktyczne oraz wymiana doświadczeń z trenerami prowadzącymi szkolenia pozwoliły mi w lepszy sposób zrozumieć zagadnienia odnoszące się do dziedziny jakości oraz udoskonalić organizację codziennej pracy. Dodatkową korzyścią płynącą z uczestnictwa w projekcie jest poczucie wiary we własne umiejętności i pewność siebie. Uczenie się od najlepszych specjalistów stało się dla mnie inspiracją do poszerzenia swojej wiedzy.

ANNA NOWAK UCZESTNICZKA PROJEKTU

Szkolenia prowadzone były przez profesjonalnych trenerów, doskonale zorientowanych w wymaganiach branży samochodowej. Jako uczestniczka otrzymałam szereg materiałów szkoleniowych, z których korzystam do dziś. Kursy obejmowały nie tylko wykłady, ale również warsztaty, dzięki czemu przyczyniły się do rozwoju moich praktycznych umiejętności z zakresu efektywnego zarządzania zespołem i projektami. Szkolenia odegrały ważną rolę w podnoszeniu moich kwalifikacji zawodowych i sprawiły, że pewniej czuję się w codziennej działalności zawodowej i na rynku pracy.

Silnych uczynić silniejszymi

Projekt *Stabilna FIRMA*, realizowany przez firmę DEA Konsulting Izabela Tokarska i Fundację Rozwoju Społeczeństwa Kompetentnego, adresowany jest do wielkopolskich firm segmentu MMŚP, które reprezentują kluczowe dla regionu branże.

- **Projektodawca:** DEA Konsulting
Izabela Tokarska
- **Okres realizacji:** 01.04.2012 r. – 31.03.2014 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 657 340,00 zł

Szkolenia poświęcone są zagadnieniom m.in. z zakresu planowania strategicznego w niestabilnych warunkach gospodarczych, zarządzania talentami, analizy rynku i wsparcia podejmowanych decyzji, poszukiwania źródeł finansowania i wsparcia sektora MMŚP. Wszystko to ma służyć podniesieniu efektywności 200 wielkopolskich firm poprzez wzrost kompetencji 380 osób będących: pracownikami, kadrą zarządzającą oraz przedsiębiorcami, reprezentujących tak różne branże, jak: rolnictwo, budownictwo, finanse i ubezpieczenia, handel, hotelarstwo, gastronomia, turystyka, logistyka, transport, sektory – spożywczy, motoryzacyjny, stolarsko-meblarski, elektroniczny, ICT, biotechnologiczny, farmaceutyczny, chemiczny, odzieżowy i metalowy. ■

Fot. Piotr Stańczyk

MILENA ROZWALKA

● **KOORDYNATORKA PROJEKTU**

*Projekt *Stabilna FIRMA* został napisany z myślą o wielkopolskich przedsiębiorcach sektora MMŚP i problemach, z którymi najczęściej się zmagają. Przedsiębiorcy chcą podnosić kompetencje swoje i swoich pracowników w obszarach planowania strategicznego, zarządzania talentami, analizy rynku, źródeł finansowania działalności czy zarządzania ryzykiem. Często jednak wydatki na szkolenia i doradztwo komercyjne przewyższają ich możliwości finansowe. W związku z tym partnerzy projektu wyszli naprzeciw oczekiwaniom małych firm, oferując im kompleksowe wsparcie w 100% dofinansowane ze środków Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę obecny poziom realizacji wskaźników i opinie uczestników, uważam, że nasz projekt okazał się bardzo atrakcyjną formą wsparcia, przydatną do efektywnego zarządzania i budowy potencjału każdej firmy.*

ARTUR KAMIŃSKI UCZESTNIK PROJEKTU

Poszukując nowych sposobów dotarcia do klienta i aktywizowania kadry, uznaliśmy za jeden z priorytetów przeszkolenie wszystkich pracowników firmy. Było to konieczne, aby utrzymać się na rynku. Już po pierwszych szkoleniach zauważyliśmy, że pobudza to cały zespół firmy do dyskusji, aktywuje pracę zespołową oraz daje świadomość istnienia narzędzi, które możemy wykorzystać w obecnej pracy lub w niedalekiej przyszłości. Szkolenia uświadomiły również pracownikom, że w trudnych rynkowo czasach firma – zamiast grozić zwolnieniami – szuka i daje im możliwość rozwoju. Możliwość, jakiej nie otrzymali do tej pory.

KAROLINA OW CZARZAK

UCZESTNICZKA PROJEKTU

Uczestnictwo w szkoleniach poszerzyło moją wiedzę w zakresie prowadzenia własnej działalności. Dzięki temu zwróciłam uwagę na aspekty, których sama nie byłabym w stanie dostrzec, a które okazały się kluczowe, jeśli chodzi o zwiększanie dochodów firmy. Za sprawą przybliżenia kwestii związanych z konkurencyjnością, marketingiem oraz sprecyzowania świadczonych usług dziś jestem na drodze ku otwarciu kolejnej, nowej działalności, bazującej na wiedzy zdobytej podczas szkoleń. Informacje na temat źródeł finansowania czy strategii konkurencyjności uświadomiły mi, jak wiele aspektów związanych z prowadzeniem własnej działalności było mi do tej pory nieznanych.

FILIP KOCZOROWSKI, MAGDALENA TRZPIL UCZESTNICZY PROJEKTU

Udział w szkoleniu Zarządzanie talentami pozwolił nam zrozumieć, jak ważne jest określenie potencjału zespołu, jego motywacja oraz planowanie ścieżek rozwoju. Uzyskaliśmy wiedzę o tym, jakich osób brakuje w naszym zespole. Poznaliśmy metody diagnozy kompetencji, co pozwoliło na lepsze przygotowanie się do procesu rekrutacji nowych pracowników i bardziej odpowiedni dobór kadry. Kontakt z prelegentem i innymi uczestnikami szkolenia dał nam inspirację do dalszego rozwoju naszej firmy.

Kuźnia biznesowych talentów

Wielkopolska Akademia Menadżerów to projekt realizowany przez firmę Brainstorm Sebastian Matyniak, dedykowany rozwojowi umiejętności menadżerskich z zakresu zarządzania zespołami i projektami, skierowany do pracowników mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

- 📌 **Projektodawca:** Brainstorm Sebastian Matyniak
- 📌 **Okres realizacji:** 16.09.2012 r. – 15.06.2013 r.
- 📌 **Całkowita wartość projektu:** 412 370,00 zł

Wielkopolska Akademia Menadżerów jest odpowiedzią na problem przedsiębiorstw z branży handlowej w województwie wielkopolskim, jakim jest duża fluktuacja pracowników oraz niewystarczające umiejętności menadżerskie w zakresie kierowania i zarządzania zespołem, co w dalszej perspektywie przyczynia się do spadku efektywności podejmowanych działań oraz zmniejszenia obrotów w firmie. ■

WIELKOPOLSKA AKADEMIA MENADŻERÓW REALIZOWANA BYŁA W OŚMIU OBSZARACH TEMATYCZNYCH:

- 📌 Narzędzia projektowe (32 godziny),
- 📌 Budowa efektywnego zespołu projektowego (16 godzin),
- 📌 Zarządzanie zespołem projektowym (16 godzin),
- 📌 Motywowanie i delegowanie zadań w projekcie (16 godzin),
- 📌 Komunikacja w zespole projektowym (16 godzin),
- 📌 Zarządzanie konfliktem w zespole projektowym (8 godzin),
- 📌 Prowadzenie rozmów oceniających z członkami zespołu projektowego (8 godzin) oraz zajęć warsztatowych sprawdzających wykorzystanie narzędzi projektowych (16 godzin).

Fot. Shutterstock

Uczestnicy projektu mogli nabyć wiedzę i praktyczne umiejętności kierownicze z zakresu budowania efektywnego zespołu projektowego oraz zarządzania nim, motywowania i delegowania zadań w projekcie, a także komunikacji i zarządzania konfliktem w zespole. Po zakończeniu całego cyklu szkoleń przeprowadzony został egzamin pisemny, mający na celu zweryfikowanie nabytej przez uczestników wiedzy. Realizacja projektu wpłynęła na poprawę sytuacji w branży handlowej – rozwój przedsiębiorstw rzutował pozytywnie także na współpracę z innymi podmiotami (klientami, dostawcami).

Wsparcie dla małych i średnich

Projekt *EXPERT. Szkolenia dla pracowników MMŚP z Wielkopolski*, prowadzony przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Poznaniu, skierowany jest do pracowników przedsiębiorstw z województwa wielkopolskiego.

- **Projektodawca:** Zakład Doskonalenia Zawodowego w Poznaniu
- **Okres realizacji:** 01.07.2012 r. – 31.12.2013 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 975 834,00 zł

ŁUKASZ KLIMEK ● KOORDYNATOR PROJEKTU

Zainteresowanie ze strony firm i ich pracowników jest zdecydowanie większe niż pierwotnie zakładaliśmy. Liczyliśmy, że z takiej formy wsparcia skorzysta około 60 firm i ich pracowników. Obecnie udział w projekcie zakończyło już około 150 firm, a więc zakładany wskaźnik został przekroczony i wynosi obecnie 250% w stosunku do pierwotnych założeń. Duża efektywność realizowanego wsparcia zarówno w zakresie szkoleń komputerowych, jak i kursów językowych przełożyła się na olbrzymie zainteresowanie tego rodzaju ofertą na wielkopolskim rynku pracy.

Fot. Piotr Stańczyk

KAROLINA LEWINSKA

UCZESTNICZKA PROJEKTU

Kurs wzbogacił moją wiedzę na temat prowadzenia księgowości mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Na zajęciach poruszano wiele kwestii, które ułatwiają mi wykonywanie aktualnych obowiązków. Zdobyte informacje pozwoliły mi usystematyzować dotychczasową wiedzę zdobytą w pracy. Dzięki zajęciom sprawniej posługuję się nowym programem oraz potrafię samodzielnie rozwiązywać wiele problemów związanych z księgowością w mojej firmie, co sprawia, że pracuje mi się łatwiej i przyjemniej.

Uczestnicy projektu mają możliwość odbycia szkoleń z zakresu technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz języków obcych. W ramach projektu realizowane jest 70-godzinne szkolenie komputerowe z zakresu obsługi pakietu MS Office, komunikacji w sieci, projektowania stron www, grafiki i księgowości komputerowej, logistyki i magazynowania oraz kadr – płac. Dodatkowo każdy uczestnik może wziąć udział w 60-godzinny kurs językowy (do wyboru są języki angielski lub niemiecki). Szkolenia komputerowe realizowane są w 12-osobowych grupach, zaś szkolenia językowe w grupach co najmniej 3-osobowych. ■

EWA KOMINEK UCZESTNICZKA PROJEKTU

Projekt umożliwił mi poszerzenie wiedzy z zakresu księgowości oraz usprawnił moją codzienną pracę, przede wszystkim w zakresie obsługi programu MS Excel. Wykorzystuję go np. do sporządzania ofert handlowych, zamówień oraz planowania godzin pracy dla pracowników. Z kolei język angielski wykorzystuję w kontaktach z zagranicznymi klientami. Kurs odbywał się podczas wakacji, więc umiejętność posługiwania się językiem obcym mogłam sprawdzić podczas zagranicznego prywatnego wyjazdu.

Fot. Piotr Stańczyk

Fot. Piotr Stańczyk

EMILIA GABRYCH UCZESTNICZKA PROJEKTU

Wzięłam udział w projekcie, licząc na poszerzenie swojej wiedzy w wyuczonym zawodzie oraz zdobycie dodatkowych kwalifikacji. Z racji tego, że zajęcia odbywały się w godzinach popołudniowych, bez problemu mogłam pogodzić pracę zawodową ze szkoleniem. Dzięki udziałowi w projekcie mogłam zdobyć przydatną wiedzę oraz poznać nowych ludzi. Wykładowcy w ciekawy sposób przekazywali nam informacje. Obecna moja praca nie wymaga zastosowania wiedzy nabytej podczas szkoleń, jednak jestem przekonana, że w przyszłości wykorzystam ją, ponieważ jestem osobą ambitną i marzę o podwyższeniu swojej pozycji zawodowej.

GRAŻYNA KAPTURKIEWICZ UCZESTNICZKA PROJEKTU

Kontakt z projektami unijnymi mam od dawna, ponieważ ubezpieczam uczestników kursów różnych zawodów. Nigdy jednak nie zdawałam sobie sprawy, że jako osoba od wielu lat prowadząca własną działalność gospodarczą mogę wziąć udział w takim przedsięwzięciu. Uczestnictwo w projekcie jest ważne nie tylko dla mnie, ale również dla moich bliskich, znajomych i klientów, którzy dowiadują się ode mnie o istnieniu szkoleń pozwalających na zdobywanie nowych kompetencji lub poznanie nowego zawodu. Projekty pozwalają nie tylko na rozszerzenie posiadanej wiedzy, ale również dają szansę na mobilizację i dowartościowanie. Udział w nich stanowi potwierdzenie, że na naukę nigdy nie jest zbyt późno.

Bezrobocie? To już nie problem!

Celem projektu *Bezrobocie? To nie dla mnie!* realizowanego przez firmę VIVID CONSULTING Sp. z o.o., jest podniesienie zdolności do zatrudnienia osób, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu oraz są mieszkańcami województwa wielkopolskiego.

- **Projektodawca:** VIVID CONSULTING Sp. z o.o.
- **Okres realizacji:** 01.09.2012 r. – 28.02.2014 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 1 090 752,40 zł

ARTUR JAŃCZAK ● UCZESTNIK PROJEKTU

Dzięki udziałowi w projekcie wróciłem na rynek pracy. Na zajęciach z doradztwa psycholog przywrócił mi nadzieję na powrót do pracy. Dostrzegłem swoje mocne strony i zrozumiałem, że dalsze szkolenia i kursy z pewnością podniosą moją wartość jako pracownika. Podczas doradztwa zawodowego nauczyliśmy się, jak napisać CV i list motywacyjny, które dadzą nam szansę na rynku pracy. Podczas szkolenia zawodowego Telemarketer dowiedziałem się, jak efektywnie prowadzić rozmowę z potencjalnym klientem.

Fot. Piotr Stańczyk

Fot. Piotr Stańczyk

W ramach projektu każdy z uczestników zostanie objęty kompleksowym wsparciem zwiększającym jego możliwości na rynku pracy, tj.: doradztwem psychologicznym, doradztwem zawodowym, kursem szkolenia zawodowego: telemarketer i przedstawiciel handlowy oraz kursem języka angielskiego. Ponadto w ramach projektu przewidziano 6-miesięczny staż zawodowy. ■

PIOTR BRODALA ■ UCZESTNIK PROJEKTU

Doradztwo oraz szkolenia, z których korzystałem w ramach projektu, pozwoliły mi podnieść moje kwalifikacje, a także wzbogaciły doświadczenie zawodowe. Dzięki temu patrzę z większym optymizmem w przyszłość i poszukiwanie nowej pracy w najbliższych miesiącach. Jestem teraz dobrze przygotowany do rozmowy rekrutacyjnej, moje CV jest czytelne i przyciąga uwagę. W czasie stażu poprawiłem umiejętność pracy w zespole, a także umiejętność prowadzenia bezpośrednich negocjacji z klientami.

Fot. VIVID CONSULTING Sp. z o.o.

SZYMON DULAKE ■ SPECJALISTA DS. ORGANIZACYJNYCH

W dobie kryzysu pracodawcy, szukając drogi do oszczędności i zmniejszenia kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa – redukują zatrudnienie. Jest to szczególnie trudny moment dla osoby, która traci pracę. Rynek pracy zmienia się bardzo dynamicznie. Często kwalifikacje, którymi dysponują osoby bezrobotne, są niewystarczające, aby z powodzeniem konkurować na tym trudnym rynku. Projekt Bezrobocie? To nie dla mnie! daje szansę przekwalifikowania i – co bardzo istotne – zapewnia kompleksową pomoc w drodze do podjęcia zatrudnienia. Aktualnie udział w projekcie zakończyła pierwsza grupa uczestników. Bardzo zaskoczyło nas zainteresowanie projektem i zaangażowanie wielu osób, które uwierzyły nie tylko w możliwość znalezienia pracy, ale – co ważniejsze – w siebie. Spośród osób, które zakończyły staż, wiele kontynuuje zatrudnienie u tych samych pracodawców. Daje nam to ogromną satysfakcję i motywację do dalszych działań.

ANETA PAWLIK UCZESTNICZKA PROJEKTU

Wszystkie szkolenia były dla mnie bardzo istotne. Na szkoleniu zawodowym Przedstawiciel handlowy szczególną uwagę zwrócono nam na aktywne sposoby poszukiwania klientów oraz sztukę negocjacji i dyskusji w procesie pozyskiwania klientów. Rozwijano także nasze umiejętności pracy w zespole. Po skończonym stażu, w trakcie którego mogłam rozwijać nabyte wcześniej umiejętności, zaproponowano mi pracę, którą przyjąłam. Bardzo się cieszę, że skorzystałam z tego projektu

Fot. Piotr Stańczyk

MAGDA WOLNIAK

UCZESTNICZKA PROJEKTU

Z udziału w projekcie szczególnie dobrze wspominam kurs języka angielskiego. Zajęcia pozwoliły mi przypomnieć podstawy tego języka i sprawiły, że na nowo się z nim oswoiłam. Mam nadzieję, że pozwoli mi to wzbogacić moje CV, aby było bardziej atrakcyjne dla potencjalnego pracodawcy. Ponadto na szkoleniu zawodowym Telemarketer nabyłam niezbędnych umiejętności, które przydały mi się w trakcie wykonywania moich obowiązków jako stażystki. Były to m.in. nauka skutecznej rozmowy z klientem, przyciągania jego uwagi, a także bycia opanowanym i spokojnym w czasie pracy.

Klucz do własnej firmy

Celem realizowanego przez Eurocentrum Innowacji i Przedsiębiorczości projektu *Klucz do sukcesu* jest promocja samozatrudnienia oraz aktywizacja zawodowa osób, które utraciły zatrudnienie z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed przystąpieniem do projektu.

- **Projektodawca:** Eurocentrum Innowacji i Przedsiębiorczości
- **Okres realizacji:** 01.03.2012 r. – 31.12.2013 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 1 778 824,39 zł

EWA FLUDER ● UCZESTNICZKA PROJEKTU

Mogłam spełnić swoje marzenia! Dzięki wsparciu finansowemu zakupiłam odpowiedni sprzęt, który umożliwił mi otwarcie własnego ośrodka Pasikonik, gdzie prowadzę zajęcia z hipoterapii i jazdy konnej. Mogę wykonywać pracę, która jest moją pasją i jednocześnie zapewnić sobie utrzymanie. Dzięki temu, iż jestem niezależna, mogłam wprowadzić wiele innowacyjnych pomysłów w związku z wykonywaniem mojego zawodu.

Fot. Archiwum własne

AGNIESZKA SKÓRZEWSKA

● UCZESTNICZKA PROJEKTU

Od początku wiedziałam, jaką firmę chciałabym założyć i byłam przekonana, że takie zajęcie będzie spełnieniem moich aspiracji zawodowych. Cały czas brakowało jednak środków finansowych na jego realizację. Po podjęciu decyzji o przystąpieniu do projektu i napisaniu biznesplanu moje marzenia się ziściły. Otwarcie gabinetu logopedycznego bardzo dobrze zgrało się czasowo z rozpoczęciem roku szkolnego, przez co początki nie były trudne. Z każdym dniem upewniałam się, że naprawdę chcę pomagać osobom z problemami wymowy i że sprawdzam się w mojej pracy. Gdyby ktoś 1,5 roku temu zapytał mnie, jak wyobrażam sobie swoje życie w przyszłości, to nigdy nie wymyśliłabym tak dobrego punktu zwrotnego w moim życiu...

Fot. Piotr Stańczyk

PIOTR SZCZEPANIAK UCZESTNIK PROJEKTU

Udział w szkoleniach dał mi wiedzę z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto zapoznałem się z zasadami opłacania składek ZUS oraz formami opodatkowania. Zakupiony w ramach realizacji planu inwestycyjnego sprzęt stanowi obecnie podstawę mojej działalności. Otrzymałem także wsparcie pomostowe, które wykorzystałem na bieżące wydatki firmy oraz na reklamę. Dzięki udziałowi w projekcie wiem, jak rozliczać się z Urzędem Skarbowym oraz z ZUS-em. Nauczyłem się, jak reklamować firmę, aby pozyskiwać klientów. Udział w projekcie spowodował zmianę mojej sytuacji zawodowej. Pracując we własnej firmie, jestem niezależny. Ponadto mam satysfakcję z tego, że robię to, co lubię i mam gwarancję zatrudnienia.

Podstawą projektu są szkolenia, dzięki którym można zdobyć umiejętności niezbędne do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Dla 24 osób, których predyspozycje do prowadzenia własnej firmy oraz plan biznesowy zostały ocenione najwyżej, przygotowano jednorazową dotację w wysokości 40 000 zł oraz podstawowe wsparcie pomostowe w wysokości 1 386 zł, wypłacane przez pierwsze 6 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej. Osoby, które nie uzyskały wsparcia finansowego, brały udział w indywidualnych kursach zawodowych, a następnie odbywały staż. Dla wszystkich uczestników projektu *Klucz do sukcesu* przewidziano możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego oraz wsparcia doradcy zawodowego. ■

MARTYNA PLEWIŃSKA

● DYREKTOR DEPARTAMENTU ROZWOJU
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Inspiracją do opracowania projektu Klucz do sukcesu była chęć przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia na lokalnym rynku pracy. Pokonanie barier osobowościowych, rozbudzenie aspiracji zawodowych, uświadomienie szans na aktywność zawodową, a przede wszystkim zdobycie nowych kwalifikacji i doświadczeń przez te osoby – tak zarysowaliśmy jego podstawowe cele. Zainteresowanie było duże – na jedno miejsce w każdej z trzech grup szkoleniowych przypadało po czterech kandydatów. W rezultacie na lokalnym rynku powstały 24 nowe firmy, natomiast 6 osób skorzystało z indywidualnego kursu oraz stażu zawodowego. Wszyscy uczestnicy skorzystali z pomocy psychologa oraz doradcy zawodowego, dzięki czemu łagodniej zniesli utratę pracy, umocnili się psychicznie, poprawili wiarę we własne możliwości.

EWELINA WYPCHŁO ● UCZESTNICZKA PROJEKTU

Bardzo istotny był dla mnie materialny aspekt uczestnictwa w projekcie. Sprzęt geodezyjny jest bardzo drogi i bez dodatkowych środków nie mogłabym sobie pozwolić na założenie własnej działalności gospodarczej. Poza tym liczyły się szkolenia i wsparcie psychologa, które przekonały mnie, że mimo młodego wieku i braku doświadczenia jestem w stanie prowadzić własną firmę. Szkolenia dostarczyły mi niezbędnej wiedzy z zakresu księgowości, form opodatkowania, zasad opłacania składek ZUS oraz zasad rejestracji działalności gospodarczej i możliwych form prawnych jej prowadzenia. Dzięki temu od ponad roku prowadzę samodzielnie firmę. Z osoby bezrobotnej i zrezygnowanej stałam się człowiekiem pewnie idącym przez życie. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej pozwala mi na stały rozwój i wykorzystywanie własnego potencjału.

Z myślą o przyszłości najmłodszych

Projekt *Pomóżmy dzieciom* służy wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci w wieku od 3 do 5 lat, zamieszkujących Gminę Kazimierz Biskupi, poprzez zapewnienie im bezpłatnej edukacji przedszkolnej. Program ma też wzmocnić kompetencje rodziców i wesprzeć ich trud wychowawczy.

- **Projektodawca:** Fundacja *Razem do celu*
- **Okres realizacji:** 01.09.2012 r. – 31.08.2014 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 841 957,65 zł

W ramach projektu dzieciom została zapewniona możliwość prawidłowego rozwoju psychologiczno-pedagogicznego, fizycznego, logopedycznego i językowego. Wsparcie programowe umożliwiło rozwijanie naturalnych talentów najmłodszych oraz wzmocniło ich umiejętności komunikacyjne w zakresie ICT, jak również służyło kreowaniu postaw proekologicznych,

Fot. Piotr Stańczyk

JOANNA GOŁYŃSKA-WOŹNIAK KOORDYNATORKA PROJEKTU

Na terenie Gminy Kazimierz Biskupi do tej pory funkcjonowała jedna placówka przedszkolna wraz z oddziałem zamiejscowym. Sama gmina znajdowała się na liście tych o najniższym w skali regionu stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej. Duża dynamika wzrostu liczby mieszkańców, szczególnie młodych małżeństw z dziećmi, zainspirowała nas do utworzenia nowych miejsc przedszkolnych z uwzględnieniem dzieci pochodzących z rodzin o niższym statusie materialnym i nieuczęszczających do przedszkola. Przeprowadzona diagnoza wskazała także potrzebę wsparcia rodziców w zakresie wiedzy i umiejętności psychologiczno-pedagogicznych, niezbędnych do realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych.

BARBARA DUDZIŃSKA

UCZESTNICZKA PROJEKTU, MAMA WOJTKA

My jako rodzice również dużo zyskaliśmy – zdobyliśmy nowe umiejętności i zyskaliśmy cenne kompetencje, które byłyby nie do osiągnięcia w innych okolicznościach. Wiemy, jak mądrze wychowywać i kochać, jak być asertywnym, wykorzystywać zdobytą wiedzę w codziennym życiu. Jesteśmy konsekwentni, wiemy, jak poprzez zabawę uczyć dzieci, jak mądrze wykorzystywać komputer w pracy z naszymi pociechami. To bardzo pozytywna zmiana w naszej dotychczasowej sytuacji. Gdyby nie projekt, ze względów finansowych nie moglibyśmy zapewnić dziecku takiego startu.

aktywizowało rozwój emocjonalny i równościowy poprzez integrację z dziećmi niepełnosprawnymi. Cele te są realizowane poprzez utworzenie dodatkowej grupy przedszkolnej w Kazimierzu Biskupim, wspólne warsztaty dla dzieci i rodziców, zajęcia obejmujące naukę języka angielskiego, gimnastykę korekcyjno-kompensacyjną, zajęcia z logopedii, zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, a także warsztaty równościowe. ■

JOANNA I ADAM DURYŃSCY

UCZESTNICZY PROJEKTU,
RODZICE FILIPA

Uczestnictwo w programie dało nam bardzo dużo – nasze dziecko zostało przyjęte do przedszkola, mimo że wcześniej nie było dla niego miejsca. Ma zapewnioną pomoc specjalistów i nauczyciela wychowania przedszkolnego. Z tego co obserwujemy na co dzień, nasz maluch stał się bardziej pewny siebie i lepiej radzi sobie w nowych sytuacjach. Stale zdobywa nowe i rozwija dotychczasowe umiejętności, ma kontakt z rówieśnikami, integruje się z dziećmi niepełnosprawnymi.

Wykorzystać szansę

Pracownie Wzmacniania Kompetencji Kluczowych Uczniów – Program Rozwojowy dla 3 Gimnazjów z powiatu złotowskiego to projekt realizowany przez Wyższą Szkołę Biznesu w Pile, adresowany do uczniów Publicznego Gimnazjum im. dr. Władysława Brzezińskiego w Krajence, Gimnazjum im. Zjednoczonej Europy w Zakrzewie oraz Publicznego Gimnazjum nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Radawnicy.

- **Projektodawca:** Wyższa Szkoła Biznesu w Pile
- **Okres realizacji:** 01.09.2012 r. – 30.04.2014 r.
- **Całkowita wartość projektu:**
1 480 480,28 zł

ŁUKASZ MAJEWSKI KOORDYNATOR PROJEKTU

Na skutek zmian społecznych i gospodarczych wzrasta rola szkół jako podmiotów, których priorytetowym zadaniem – obok procesu kształcenia – jest realizacja działań wychowawczych i opiekuńczych w taki sposób, aby uczniowie opuszczający mury szkolne byli w pełni przygotowani do uczestnictwa w życiu społeczno-zawodowym. Często jednak skuteczna realizacja ww. założeń jest zakłócana, co potwierdziły konsultacje z kadrą szkolną i przeprowadzone ankiety wśród uczniów trzech gimnazjów biorących udział w projekcie. Kadra zarządzająca i pedagogiczna ww. gimnazjów wskazała, że co roku średnio ok. 60% uczniów dotyka szereg problemów w zakresie funkcjonowania szkolnego i społecznego, niosących ryzyko

Fot. Wyższa Szkoła Biznesu w Pile

ich przedwczesnego wypadnięcia z systemu oświaty. Uczniowie doświadczają także trudności z uzyskaniem promocji do kolejnej klasy. Nie bez znaczenia dla beneficjenta był również rozwój edukacyjno-zawodowy uczniów poprzez kształtowanie własnej ścieżki kariery na otwartym rynku pracy.

ANNA ZDRENKA UCZESTNICZKA PROJEKTU

Projekt pozwolił mi zdobyć wiedzę na temat przedsiębiorczości. W czasie zajęć nauczyłam się, jak założyć firmę. Dodatkowo odbyłam rozmowę z psychologiem, który uświadomił mi, że w życiu mogę osiągnąć każdy wyznaczony przez siebie cel. Uważam, że udział w projekcie zaowocuje w przyszłości.

Fot. Piotr Stańczyk

MARIUSZ SKRENTNY

UCZESTNIK PROJEKTU

Dzięki uczestnictwu w projekcie zdobyłem większą wiedzę na temat społeczeństwa, poznałem nowe terminy, które przydadzą mi się w przyszłości. Zajęcia dały mi możliwość nabycia umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Obecnie posiadam większą wiedzę na temat funkcjonowania państwa i społeczeństwa, co mogę wykorzystać w dorosłym życiu. Odbyłem również rozmowę z psychologiem, który uświadomił mi, że w życiu mogę dokonać wielu ważnych rzeczy.

Realizowany projekt ma na celu wyrównanie szans edukacyjnych uczniów, których proces edukacyjny, z różnych przyczyn, uległ zakłóceniu. Program realizowany jest w ramach czterech zadań szczegółowych: *Pracowni Wzmacniania Kompetencji Kluczowych, Pracowni Kształtowania Adaptacji Społecznej, Pracowni*

Budowania Mocnych Podstaw Wiedzy oraz Szkolnego Ośrodka Karier. Uczniowie uczestniczą w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, podczas których poznają swój potencjał osobowościowy, ale także biorą udział w warsztatach tanecznych czy aktywnie współtworzą plan rozwoju zawodowego. ■

MIKOŁAJ WABERSKI UCZESTNIK PROJEKTU

Biorąc udział w projekcie, zyskałiśmy możliwość lepszego poznania otaczającego nas świata oraz przygotowania się do dorosłego życia. Uczestnictwo w programie pozwoliło mi także poznać skuteczne sposoby i techniki uczenia się i zapamiętywania, korzystania w nauce z Internetu, ale też planowania wycieczek czy podstawowych kroków tanecznych.

Fot. Piotr Stańczyk

MARYSIA SENDŁAK UCZESTNICZKA PROJEKTU

Nauczyłam się słuchać rówieśników i szybciej nawiązywać z nimi kontakt. Uważam, że teraz lepiej odnajduję się w społeczeństwie. Pewniej czuję się w sytuacjach, z którymi kiedyś sobie nie radziłam. Zajęcia były prowadzone w miłej atmosferze. Bardzo dobrze pracowało się mi w mojej grupie. Najbardziej podobały się mi zajęcia dotyczące przedsiębiorczości. Myślę, że inni również podzieliliby moje zdanie na temat projektów.

Stare motocykle dostają nowe życie

Celem projektu *Mechanik motocyklowy z pasją* jest podniesienie zdolności uczniów Zespołu Szkół Samochodowych w Poznaniu do zatrudnienia poprzez zdobycie dodatkowych, poszukiwanych nie tylko na lokalnym rynku pracy, umiejętności zawodowych z zakresu mechaniki.

- **Projektodawca:** Miasto Poznań/Zespół Szkół Samochodowych w Poznaniu
- **Okres realizacji:** 01.10.2012 r. – 30.06.2015 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 954 843,55 zł

W ramach projektu realizowany jest m.in. cykl zajęć teoretyczno-praktycznych, które zostaną zakończone egzaminem I i II stopnia na mechanika pojazdów jednośladowych oraz zajęcia praktyczne z zakresu naprawy, renowacji i rewitalizacji starych motocykli. W tej części programu wykorzystywane są sprzęt, części i materiały, w które zostały wyposażone warsztaty szkolne. Uczniowie uczestniczący w projekcie odbędą też staże zawodowe u pracodawców branży motoryzacyjnej, a także otrzymają kompleksowe doradztwo zawodowe. W bieżącej edycji projektu w sumie bierze udział 72 uczniów. ■

PIOTR WIĘCŁAW

● KOORDYNATOR PROJEKTU

Projektodawca podjął decyzję o stworzeniu innowacyjnego projektu umożliwiającego uczniom Zespołu Szkół Samochodowych w Poznaniu zdobycie dodatkowych kwalifikacji zawodowych w zakresie mechaniki pojazdów jednośladowych. Inspiracją był fakt, iż zapotrzebowanie na rynku pracy na pracowników o tej konkretnej specjalizacji jest ogromne, a – niestety – do tej pory nie powstał program nauczania zatwierdzony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, który dałby możliwość uruchomienia omawianego kierunku nauczania w szkołach. Zapotrzebowanie na proponowany rodzaj wsparcia było zgłaszane nie tylko przez bezpośrednich odbiorców wsparcia, czyli uczniów, ale również przez pracodawców branży motoryzacyjnej i lokalny rynek pracy.

ANNA MUSIAŁ UCZESTNICZKA PROJEKTU

Dzięki projektowi zdobyłam przede wszystkim nowe kwalifikacje w zakresie mechaniki pojazdów jednośladowych. Tego typu wsparcia nie mogłabym uzyskać nigdzie z uwagi na brak specjalistycznych szkoleń. Nową wiedzę zdobywałam równoległe z zawodem, w ramach którego kształcę się obecnie w szkole. Mam więc alternatywę w przyszłości, kiedy będę poszukiwała pracy – oprócz zawodu mechanik pojazdów samochodowych, będę mogła zaoferować umiejętności w zakresie mechaniki pojazdów jednośladowych.

Fot. Piotr Stańczyk

MATEUSZ MATECKI

UCZESTNIK PROJEKTU

Chwalę sobie możliwość zdobycia nowej specjalizacji. Dzięki udziałowi w projekcie mogłem pracować na specjalistycznym sprzęcie, poza tym miałem dużą liczbę zajęć praktycznych, co pozwoliło mi bezpośrednio poznać i naprawiać usterki motocykli. Z kolei praktyki zawodowe umożliwiły mi poznanie warunków pracy panujących w branży motoryzacyjnej, a przeprowadzone spotkania z doradcą zawodowym w niedalekiej przyszłości na pewno ułatwią mi skuteczne poszukiwanie pracy.

Aktywizacja kobiet 45+

Dotychczasowe metody przywrócenia do zatrudnienia kobiet, które ukończyły 45. rok życia, nie spełniają oczekiwań. Stało się to inspiracją do opracowania projektu *PWP Pomoc do samopomocy dla kobiet w wieku 45+*, którego celem jest zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji zawodowych przez 100 kobiet pozostających bez zatrudnienia w powiatach: poznańskim, pilskim, konińskim i leszczyńskim oraz miastach Poznań, Konin i Leszno.

- **Projektodawca:** Fundacja *Familijny Poznań*
- **Okres realizacji:** 31.03.2012 r. – 30.11.2013 r.
- **Całkowita wartość projektu:** 1 176 893,00 zł

Cykl kursów zawodowych realizowany był w następujących specjalnościach: *Kadry i płace z obsługą programu Płatnik i Symfonia Kadry i Płace, Sprzedawca z profesjonalną obsługą klienta + obsługą kasy fiskalnej, Pracownik administracyjno-biurowy, Opiekunka osób starszych i/ lub dzieci z elementami animacji artystyczno-kulturalnej, Kurs komputerowy – podstawy obsługi komputera i pakietu MS Office*. Każdy z kursów kończył się egzaminem praktycznym, po zdaniu którego kursantki miały możliwość odbycia 3-miesięcznego stażu zawodowego. Na staże skierowano 50 kursantek. ■

Fot. Piotr Stańczyk

MAŁGORZATA STARZYŃSKA

● UCZESTNICZKA PROJEKTU

Byłam już przeszło rok bez pracy, kiedy dowiedziałam się o szkoleniu organizowanym przez Fundację Familijny Poznań. Bez cienia wątpliwości zgłosiłam się na spotkanie informacyjne i rozmowę kwalifikacyjną, które pozwoliły mi wziąć udział w szkoleniu Kurs komputerowy – podstawy obsługi komputera i pakietu MS Office. Biorąc udział w kursie, miałam możliwość spotkania wielu ciekawych osób. Będąc uczestnikiem projektu, nie ustawałam w poszukiwaniach pracy zawodowej. Opłaciło się, z dniem 10 czerwca 2013 roku rozpoczęłam wymarzoną pracę w biurze rachunkowym, w którym otrzymałam umowę o pracę na czas nieokreślony.

JAN KOSMOWSKI ■ KOORDYNATOR PROJEKTU

Celem projektu PWP Pomoc do samopomocy dla kobiet w wieku 45+ była adaptacja metody Pomoc do samopomocy, opracowanej przez Szkołę H. Ch. Kofoeda i przeprowadzenie w oparciu o nią cyklu kursów skierowanych do grupy 100 bezrobotnych kobiet w wieku 45+ oraz opracowanie poradnika propagującego założenia tej metody. Każdy kurs organizowany w ramach projektu składał się z bloku tzw. zajęć miękkich (warsztatów motywacyjnych, warsztatów z zakresu autoprezentacji, doradztwa zawodowego grupowego i indywidualnego, warsztatów z zakresu mnemotechnik) oraz kursu zawodowego. Wszystkie cele założone w projekcie zostały zrealizowane – w sumie w kursach wzięło udział 100 kobiet w wieku 45+, a 50 spośród nich zostało skierowanych na staże zawodowe. Zwieńczeniem całego projektu będzie opracowanie i wydanie poradnika propagującego metodę Pomoc do samopomocy, opracowaną przez Szkołę Kofoeda.

Fot. Piotr Stańczyk

ALEKSANDRA OWSIANA

■ UCZESTNICZKA PROJEKTU

Dzięki udziałowi w projekcie zyskałam nowe kwalifikacje. Zdobylam nowy zawód i uwierzyłam, że mogę wrócić na rynek pracy. To właśnie podczas kursu podjęłam decyzję o utworzeniu spółdzielni socjalnej, która będzie zajmowała się opieką nad osobami starszymi (w ramach dziennego domu opieki i klubu seniora), działalność rozpoczniemy w lutym 2014 roku. Projekt skierowany do kobiet 45+ pozwolił rozwinąć mi skrzydła, spowodował, że swoją przyszłość widzę w jasnych barwach.

Fot. Piotr Stańczyk

BARBARA CZERNIEJEWSKA ■ UCZESTNICZKA PROJEKTU

O projekcie dowiedziałam się od mojej opiekunki społecznej z MOPS-u. Jestem bardzo zadowolona i cieszę się, że wzięłam w nim udział. Uczestnictwo w projekcie dało mi siłę i przywróciło mi wiarę we własne możliwości i umiejętności. Ponownie dostrzegłam swoje mocne strony. Nauczyłam się pisać CV pod kątem konkretnego stanowiska pracy. Teraz umiem skutecznie szukać pracy. Bardzo pomogły mi warsztaty motywacyjne, a także doradztwo zawodowe, zarówno grupowe, jak i indywidualne. Już nie boję się dorywczych i krótkich prac, bowiem dostarczają mi one nowych doświadczeń i poszerzają krąg znajomych. Kurs zawodowy pokazał, że osoba z mojej grupy wiekowej może być idealnym pracownikiem administracyjno-biurowym, ponieważ wraz z wiekiem nabywa się dużego doświadczenia życiowego, zawodowego, zmysłu organizacyjnego i umiejętności dyplomatycznych, które są niezbędne w tym zawodzie. Jestem zadowolona i usatysfakcjonowana uczestnictwem w projekcie, moja siła i wiara w siebie znacznie wzrosły. Jestem właśnie przed podjęciem pracy. Mam dwie oferty.

MAŁGORZATA WILCZYŃSKA ■ UCZESTNICZKA PROJEKTU

O projekcie Pomoc do samopomocy dla kobiet 45+ dowiedziałam się z plakatu informacyjnego umieszczonego w tramwaju komunikacji miejskiej. Zdecydowałam się wziąć w nim udział, ponieważ potrzebowałam wsparcia w poszukiwaniu nowej pracy. Najbardziej zależało mi na udziale w warsztatach motywacyjnych, autoprezentacji i doradztwa zawodowego. Dzięki udziałowi w projekcie odzyskałam pewność siebie i poprawiła się moja samoocena. Poznałam wspierających ludzi, swoje dobre i słabe strony. Szkolenia odbywały się w atmosferze ogólnego zrozumienia i wsparcia, życzliwość i dobroć spotkanych tam osób miały na mnie bardzo dobry wpływ. Podczas zajęć czułam się zrelaksowana i pełna energii. Dzięki pomocy doradcy zawodowego, podczas indywidualnych spotkań, poprawiłam błędy w moim CV. Zwrócono mi również uwagę na gesty i mowę ciała, tak bardzo istotne podczas rozmów kwalifikacyjnych. Pod koniec pierwszego etapu projektu znalazłam pracę, o której marzyłam, i w której spełniam się zawodowo.

Punkt Informacji i Promocji Europejskiego Funduszu Społecznego

tel. 61 846 38 23
e-mail: infoefs@wup.poznan.pl
Udzielanie informacji
pn. – pt. od godz. 8.00 do 14.00

Samorząd Województwa Wielkopolskiego Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu – Instytucja Pośrednicząca komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

ul. Kościelna 37
60-537 Poznań
tel. 61 846 38 78
faks 61 846 37 20
www.efs.wup.poznan.pl

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

Egzemplarz bezpłatny, listopad 2013 r.